

PIERWSZY ZJAZD ARCHIWISTÓW, BIBLIOTEKARZY I MUZEOLOGÓW KOŚCIELNYCH

1. PRZEBIEG ZJAZDU

Jednym z ogniw akcji, zapoczątkowanej w r. 1955 przez Bibliotekę Uniwersytecką KUL, mającej na celu podniesienie stanu prac nad zabezpieczeniem, opracowaniem i udostępnieniem zbiorów kulturalnych Kościoła, był zjazd archiwistów, bibliotekarzy i muzeologów kościelnych, jaki się odbył na Jasnej Górze w dniach 26/27 VI 1957. Zjazd został zwołany przez Ośrodek ABMK na życzenie władz kościelnych.

Celem zjazdu było dokonanie oceny obecnego stanu i potrzeb archiwów, bibliotek i muzeów kościelnych oraz wytyczenie na najbliższą przyszłość programu prac w tych dziedzinach.

W dniu 26 VI, o godz. 9 przedstawiciele diecezji i zakonów, w liczbie około 80 osób, zebraли się w auli biblioteki klasztornej, gdzie ks. bp Stanisław Czajka zaintonował *Veni Creator* a, po odśpiewaniu hymnu, ks. prof. Józef Rybczyk, prorektor KUL, dokonał otwarcia zjazdu i na jego przewodniczącego powołał ks. prof. Stanisława Stysia TJ. Przewodniczący zjazdu zaprosił do prezydium 6 wiceprzewodniczących, a na sekretarza ks. mgr Czesława Skowrona¹. Następnie przemawiał ks. bp Czajka, który, po złożeniu na ręce przewodniczącego życzeń w intencji pomyślnych obrad, udzielił zgromadzonym pasterskiego błogosławieństwa.

Na wniosek przewodniczącego zjazdu wybrano trzy komisje: archiwalną, której przewodniczył ks. dr Stanisław Librowski, biblioteczną pod przewodnictwem ks. dr Juliana Atamana i muzealną z ks. dr Władysławem Smoleniem na czele. Na całość zjazdu złożyło się 5 posiedzeń plenarnych i po jednym poszczególnych komisji.

Wstępny referat okolicznościowy, z racji odbywania zjazdu w Roku Maryjnym na Jasnej Górze, pt. *Geneza kultu Królowej Korony Polskiej* wygłosił o. dr Sykstus Szafraniec, paulin.

Pierwsze posiedzenie plenarne było poświęcone sprawom archiwalnym. Odczyt nt. *Stan i potrzeby archiwów kościelnych oraz program pracy na najbliższy okres* wygłosił ks. dr Librowski. Po długiej i ożywio-

¹ Obszerny protokół zjazdu spisany przez ks. Skowrona został wykorzystany w niniejszym sprawozdaniu.

nej dyskusji oraz przerwie obiadowej, na drugim posiedzeniu plenarnym miał referat ks. dr Smoleń pt. *Stan i potrzeby muzeów kościelnych oraz program pracy na najbliższy okres*. Dyskusja nad referatem zakończyła ogólne obrady poświęcone muzeom kościelnym oraz pierwszy dzień zjazdu.

W dniu 27 VI, o godz. 7 ks. bp Ordynariusz Częstochowski celebrował w cudownej kaplicy Matki Boskiej mszę św., w której wzięli udział uczestnicy zjazdu. O godz. 9 rozpoczęło się trzecie zebranie plenarne, poświęcone bibliotekom kościelnym. Przybyli na nie przedstawiciele Episkopatu ks. ks. bpi Zdzisław Goliński i Jan Stepa. Po powitaniu gości przewodniczący odczytał telegramy od Ojca Św., przysyłającego swoje błogosławieństwo dla uczestników zjazdu oraz od Księdza Prymasa (w imieniu swoim i księży biskupów) i wyższych przełożonych zakonnych, którzy zapewniali o swym poparciu dla toczących się obrad i powziętych uchwał. Następnie przemawiał Ordynariusz Częstochowski. Referat pt. *Stan i potrzeby bibliotek kościelnych oraz program pracy na najbliższy okres* wygłosił o. dr Romuald Gustaw. W dyskusji m. in. zabierał głos ks. bp Stepa, który jako miejsce następnego zjazdu proponował Tarnów.

Po przerwie południowej uczestnicy zjazdu zwiedzali archiwum, bibliotekę i skarbiec klasztoru jasnogórskiego a komisje odbywały swoje posiedzenia partykularne celem przygotowania wniosków do rezolucji.

Na czwartym posiedzeniu plenarnym o. dyr. Gustaw przedstawił zgromadzonym „Sprawy Ośrodka ABMK”. Przypomnił jego genezę, podał zarys jego statutu oraz zakomunikował, iż Ośrodek uzyskał z Głównego Urzędu Kontroli Prasy pozwolenie na wydawanie kwartalnika pt. *Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne*. W uzupełnieniu referatu o. Gustawa ks. Eugeniusz Reczek TJ podał szereg danych z działalności Ośrodka. Powiadomił on również, że kierownictwo Ośrodka zamierza jeszcze w tym roku urządzić kurs dla pracowników muzeów kościelnych oraz kurs archiwalny dla sióstr zakonnych. W drugiej części zebrania przewodniczący otworzył dyskusję na temat przygotowania w ramach prac Ośrodka ABMK bibliografii teologii w Polsce. Potem ks. bp Goliński, w imieniu Episkopatu, wyraził radość z odbycia zjazdu i podkreślił jego znaczenie dla kultury polskiej i katolickiej.

W czasie piątego zebrania plenarnego przewodniczący komisji złożyli sprawozdania z poszczególnych posiedzeń i przedstawili powzięte na nich wnioski. Po skoordynowaniu wniosków uchwalono szereg rezolucji, odnoszących się tak do wszystkich trzech dziedzin razem, jak potem do każdej z osobna. Opracowanie ostatecznej redakcji uchwał zjazdu powierzono kierownictwu Ośrodka, które także zostało upoważnione do przedstawienia ich Episkopatowi na ręce Księdza Prymasa. Podsu-

mowaniem obrad zjazdu było przemówienie przewodniczącego ks. Styśia, który złożył podziękowanie tym wszystkim, co się do jego urzędzenia przyczynili oraz wezwał obecnych do wcielenia w życie wiadomości i rezolucji słyszanych i powziętych na zjeździe. Po nim zabrał głos o. dyr. Gustaw, dziękując zgromadzonym za czynny udział w zjeździe, oo. paulinom za gościnę i ks. prof. Styśiowi za sprawne prowadzenie obrad.

Na zakończenie uczestnicy zjazdu udali się o godz. 18 do kaplicy Matki Boskiej, gdzie przed odsłoniętym obrazem Królowej Polski odnowili Śluby Jasnogórskie, po czym nastąpiło błogosławieństwo Najśw. Sakramentem.

Aktualny stan i wielkie potrzeby archiwów, bibliotek i muzeów kościelnych omówiono wyczerpująco w referatach i dyskusjach a najbliższy program pracy, polegający przede wszystkim na usunięciu niedomagań, został podany w rezolucjach zjazdu.

2. REFERATY WYGŁOSZONE NA ZJEŹDZIE

KS. STANISŁAW LIBROWSKI

STAN I POTRZEBY ARCHIWÓW KOŚCIELNYCH ORAZ PROGRAM PRACY NA NAJBLIŻSZY OKRES

Jakkolwiek w powyższym zagadnieniu widać wyraźnie trzy człony: 1) stan, 2) potrzeby i 3) program, to jednak rozwinę je w dwu częściach a mianowicie: I — Stan i potrzeby archiwów kościelnych i II — Program pracy na najbliższy okres. Problem stanu i potrzeb archiwów wypadło dlatego razem omawiać, ażeby uniknąć powtarzania się.

I. STAN I POTRZEBY ARCHIWÓW KOŚCIELNYCH

Stan polskich archiwów kościelnych, tak diecezjalnych jak i zakonnych, nie jest zadawalający. Złożyły się na to dawniejsze zaniedbania, datujące się mniej więcej od rozbiorów Kraju, których nie zdołali odrobić nasi poprzednicy, oraz ostatnia wojna, która ten stan rzeczy jeszcze bardziej pogorszyła. Szczególnie jest to widoczne w ubytku archiwów, budynków i zasobów archiwalnych a także w pogorszeniu się stanu uporządkowania i inwentaryzacji zespołów. Stąd potrzeby naszych archiwów są obecnie większe aniżeli przed wspomnianą wojną.

Ponieważ tak stan jak i potrzeby tychże archiwów nie są wszędzie jednakowe, ani też piszącemu równo i dokładnie znane, dlatego w referacie wypadło wiele rzeczy uogólnić, co jednak nie powinno zniekształ-